

Csak olvasóterem
használatra!

C
2360

RENDELET

az Első Dunagőzhajózási Társaság
bányaüzemeinél a bányaterek és
fejtések biztosítására vonatkozólag

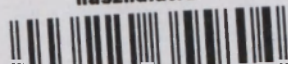
Pécsi Irodalmi és Könyvnyomdai Részvénytársaság.

RENDELET

az Első Dunagőzhajózási Társaság
bányaüzemeinél a bányaterek és
fejtések biztosítására vonatkozólag

Csak helyben
használatra

3 006220 355804

35580

Pécsi Irodalmi és Könyvnyomdai Részvénytársaság.

RENDELET

a bányaterek biztosítására.

1. Minden földalatti bányateret már kitörése alkalmával, kő- és szénhullás ellen kellően biztosítani kell és használatuk tartamára biztos állapotban fenn kell tartani.

2. Csak tapasztalatból ismert megbízható szilárd kőzetben szabad a biztosítástól eltekinteni.

Azon bányatereket, amelyekben a kőzet szilárdsága miatt a biztosítást mellőzték, a felvigyázóknak gyakran kell lekopogtatással megvizsgálni.

3. Csak támfakkal vagy fesszékkel való biztosítást kizárólag jó fedőkőzetnél szabad alkalmazni.

Ily esetekben fokozottabb felügyelet és ellenőrzés szükséges.

4. Laza, hulló, lekívánkozó rétegeket, kopogókat le kell szedni vagy pedig beszakadás ellen megbízhatóan kell biztosítani.

5. Ha réselés következtében a vájatvég homloka meglazul, a munkahely homlokát ferde ducokkal, vagy ferde ducokkal megtámasztott deszkákkal kell biztosítani.

6. Különös gond fordítandó a repedékes, vetődéses, zavart vagy omlós kőzeteken áthaladó bányaterek és vágatkeresztződészek biztosítására; ily helyeken a főtét előzetesen — esetleg cseglyekarók behúzásával — fel kell fogni és sűrűbb ácsolatot kell alkalmazni.

7. Ha nagyobb kőzetdarabok (muglyák, koporsófüdelek) váratlan leszakadásától kell tartani, akkor a munkahelyet a végleges ácsolat elhelyezése előtt bakácsolattal kell ideiglenesen biztosítani.

8. Az esetleg szükséges ideiglenes biztosítást követi a végleges ácsolat. A végleges ácsolatnál elsősorban a támfák számára gyámlyukat kell elkészíteni, azután következik a támfák felállítása ideiglenes rögzítéssel (rövid ducsal, szeggel stb.) majd a süvegfa feltevése és az ácsolatoknak ékkel stb. való rögzítése.

9. A vágatok főtéjét és oldalait a szükséghez képest deszka-
darabokkal kell bélelni.

10. Oly bányaterek kihajtásánál, amelyeknek közelében futóhomokot, vizet vagy gázokat tartalmazó rétegek vagy üregek vannak vagy ilyenek várhatók, megfelelő távolságra elő kell fúrni és gondoskodni kell arról, hogy veszély esetén a munkások gyorsan

és biztosan elmenekülhessenek és végül, hogy a fúrólukak eltömítéséhez vagy esetleges gátak, ajtók elkészítéséhez szükséges anyag a közelben rendelkezésre álljon.

11. A biztosítás módjának a közetviszonyoknak kell megfelelni. A biztosítás módját stb. az üzemvezető vagy meghatalmazottja állapítja meg.

12. Általában szem előtt tartandó, hogy régi ácsolatot addig nem szabad bolygatni, amíg vagy az új ácsolatot fel nem állítottunk, vagy a vágatot ideiglenesen be nem biztosítottuk a szükséghez képest.

13. A munka megkezdésekor a csapatvezetőnek kötelessége a közetek és biztosítás megbízhatóságáról meggyőződni.

Az altisztek kötelessége a munkásokat a munka átadásakor a biztosítás módjáról felvilágosítani és a kő- és szénhullásra vonatkozó veszélyekre figyelmeztetni.

14. Ha a közetviszonyok rosszabbodnak, a biztosítást meg kell erősíteni.

Veszélyeztetett helyeken különleges biztosítást kell alkalmazni.

15. Az ácsolatoknak robbantástól származó összedőlése ellen erősebb fafeszítéssel és vaskapoccal kell védekezni, amely utóbbi 2—2 ácsolatot fog össze.

16. Folyós szénben és közetben rövidebb mezővel és zárt munkahellyel kell előrehaladni.

17. Az eltört ácsolatokat vagy megfelelően biztosítani kell (segédátmfá, fészke vagy segédácsolat alkalmazásával) vagy kellő időben ki kell váltani.

18. Ha a fedüközet laza vagy repedékes, omlások megakadályozására ideiglenes biztosítást kell alkalmazni.

19. A szabályos biztosítás foganatosításáért a beosztott csapatvezetők és altisztek felelősek.

20. A körletaknászok kötelessége arról gondoskodni, hogy alkalmas helyen a biztosítás céljaira szükséges anyag állandóan rendelkezésre álljon.

21. A csapatvezetőknek, illetőleg vágároknak kötelessége a munka felvételekor és munka közben is (különösen repesztés és munkaszünetek után) a munkahely főtéjét és oldalait alaposan megkopogtatni és meglazult, lekíváncozó közetdarabokat eltávolítani vagy felfogni. Nagyobb meglazult közetdarabok leszedése, eltávolítása csak a szükséges óvintézkedések megtartása mellett (pl. hosszú feszítőrudak alkalmazása, ideiglenes ácsolat stb.) eszközölhető.

22. Omlások felácsolásánál a szomszédos biztosítást eltolás ellen (pl. fapillérekkel, gyámokkal, fészkekkel stb.) biztosítani kell.

23. Vágatok főtéjében keletkezett üregeket, — amennyire lehetséges — ki kell tölteni.

24. A felvigyázók kötelessége a munkahelyek bejárásakor a

fedőt és az oldalakat megkopogtatni, a szükséges intézkedéseket megtenni és a veszélyekre a munkásokat kioktatni.

25. Nagyobb és veszélyes omlásokról az illetékes felvigyázót azonnal értesíteni kell, akinek jelenlétében, illetőleg utasítása szerint kell az omlást felfogni.

26. Biztosítások rablása csakis kellő óvintézkedések mellett, az illetékes altiszt rendelkezésére és csak tapasztalt vajúrokkal végezhető.

27. Olyan vágatot, amely nincsen megtelepítve (még ha nem is fordul elő benne metán) el kell keresztezni, hogy illetéktelen oda véletlenül be ne juthasson.

28. Felhagyott vágatokat oly módon kell elzárni, hogy oda erőszak alkalmazása nélkül senki be ne mehessen.

29. Gurítóban és ereszkében a süvegfat építjük be először, úgy, hogy annak két végét oldalrészbe helyezzük.

Jó fedünél ezután a süvegfa alá verjük a kihornyolt támfákat, rossz fedünél pedig a támfák beverését megelőzi egy ideiglenes középtámfa felállítása, amelyet lehetőleg a süvegfa közepe alá kell verni. A végleges támfa a munkahelyet rendszerint 4–6 m távolságban követi, hogy a munkát ne akadályozza.

30. A gurítókat rendszerint egymástól 1.1 m távolságban felállított ácsolatokkal kell biztosítani. Az ácsolatok között — omlás ellen — főté-, illetőleg oldalbélelést kell alkalmazni.

31. Ha a főté omlós, repedékes, a gurító főtéjét a kihajtás alatt ideiglenesen kell biztosítani, esetleg cseglyekarózást kell alkalmazni.

32. Oly gurítóban, ahol a szén puhā, a fedőkőzet hirtelen meredekké válik, vagy ahol vető mentén nagyobb nyomás lép fel, a rendszer ácsolatok közé segédácsolatokat kell felállítani és azokat szükség esetében egymás között ki kell feszíteni.

33. Omlósszerű telepen zárt munkahellyel kell előrehaladni.

34. Ha a gurítóval felhagyott bányatereket megközelítünk, amelyek vizet mérges gázokat tartalmazhatnak, előfűrást kell alkalmazni.

35. Omlósszerű telepen a gurítót 30°-nál nagyobb dőléssel nem szabad hajtani. Omlós az a telep, amelynek munkahelyén a munkás zárt munkahellyel dolgozik.

36. Puhászerű telepen a gurítót 45°-nál nagyobb dőléssel nem szabad hajtani. Puha az a telep, amelynek jövesztése könnyű és gépi erő nélkül történik.

37. Keményszerű telepen a gurítót 45°-nál nagyobb dőléssel is szabad hajtani, amennyiben a telep fedő- és fekvő közete szabályos. Ha a telepen zavargás mutatkozik, a gurítót 45°-nál nagyobb dőléssel hajtani nem szabad. Kemény az a telep, amely nem sorozható a 35. és 36. pont alá.

38. A 35–37. pontokban foglalt rendelkezés nem vonatkozik a gurító alsó 12 méterére, azonban itt fokozottabb ácsolásról kell gondoskodni.

39. Oly gurítóban, amelynek szene omlós vagy puha (azaz önmagában nem áll meg), továbbá kemény széntelepnél is, amelyben a kihajtott gurító dőlése 45° -nál nagyobb, a vájatvéget a gurító elhagyásakor széldesztkával kell biztosítani.

40. A felügyelettel megbízott személyzet köteles az üzemvezetőségnek jelentést tenni, ha egy munkahelyen, ahol eddig metán egyáltalában nem fordult elő, metánt bármily csekély mennyiségben észleltek, vagy erről egyébként tudomást szereztek.

41. Műszakkezdésnél a csapatvezető köteles elsőként a munkahelyre bemenni és a sújtóléget megvizsgálni. A sújtólégvizsgálat szabályszerű eszközlésére a munkásokat, különösen a csapatvezetőket ki kell oktatni.

42. Ha a gurítóba beosztott csapatvezető nincs jelen, a gurító megvizsgálását a felvigyázó, (bányamester, főaknász, aknász), lövőmester, vagy más, de a gurítók hajtásában jártas csapatvezető vájár köteles elvégezni és mielőtt ez meg nem történik, a gurítóba más helyen dolgozó munkást beküldeni tilos.

43. Olyan gurító hajtásánál, amelynél a művelés alatt benzinbiztonsági lámpával bányalég (metán) mutatható ki, szívószellőztetést kell alkalmazni.

44. Ott, ahol az üzemvezetőség célszerűbbnek és megfelelőbbnek tartja a fűvószellőztetés alkalmazását, azt fogja elrendelni, az üzemvezetőség azonban köteles ezt a Bányakapitányságnak utólag bejelenteni.

45. A munkahelyeknek csak sűrített levegő útján kifúvással történő szellőztetése tilos.

46. Gurítót, feltörést, ereszkét, általában minden vágatot úgy kell hajtani, hogy ártalmas gáznak helyi felgyülemelését elősegítő üreg hátra ne maradjon.

47. Ha az ilyen üreg, feltörés, gurító stb. munkahelyéről a bányalég vagy más ártalmas gáz természetes légvezetéssel el nem vezethető és különleges szellőztetést kell alkalmazni, a szellőztetést szakadatlanul kell eszközölni; ez csak akkor állítható el, ha a munkahely nincsen megtelepítve.

48. A csapatvezető köteles a légvezetésben előforduló hibát megszüntetni; amennyiben a hibát nem találja meg, úgy köteles a munkahelyet elhagyni, azt elkeresztezni és a felvigyázót értesíteni.

49. Olyan gurítóknak, amelyekben metán fejlődik, mindig a légszatórna oldalán kell a betörést létesíteni és annak elkészítése után a légszatórnát azonnal meg kell hosszabbítani.

50. A gurítók elhagyásakor azoknak vájvégét biztosítani kell.

51. Olyan kihajtás alatt levő gurítót, amely nincsen megtelepítve (még ha nem is fordul elő benne metán) el kell keresztezni, hogy illetéktelen egyén oda véletlenül be ne jusson.

52. Elhagyott gurítót, amely sem légvezetésre, sem járásra nem szolgál, oly erősen leszegezett deszkázattal kell elzárni, am-

lyet erőszak alkalmazása nélkül lebontani nem lehet; az ilyen deszkázat elé tiltó keresztet kell elhelyezni.

53. Gurítók, siklók, feltörések külszíni nyílásait, illetőleg bejáratait, — melyek állandó felügyelet alatt nincsenek — olymódon kell elzárni, hogy azokba erőszak alkalmazása nélkül sem ember, sem állat bele ne eshessék.

54. A felvigyázó személyzet köteles ellenőrző körútja alkalmával a munkásokat, különösen a csapatvezetőket az előírásokra kioktatni.

55. Ezzel a rendelettel a vágatokra és gurítókra vonatkozó, eddig kiadott rendeletek érvényüket veszítik.

Pécs, 1937 augusztus 25.

*Első
Dunagőzhajózási Társaság
Bányaigazgatósága
Pécsett*

Szabolcs Rezső s. k.
m. kir. bányaiügyi főtanácsos,
bányaigazgató.

1497/a/1937. bk. sz.

J ó v á h a g y o m.

Pécs, 1937. évi október hó 16.-án.

A bányakapitányság vezetője:

Kerényi István s. k.
m. kir. bányahatósági főtanácsos.

RENDELET

a fejtések biztosítására.

1. A kőzet- és szénomlás megakadályozása céljából a fejtéseket a kőzet- és nyomásviszonyoknak megfelelően, kellően kell biztosítani.

Ez a biztosítás előzetes és végleges biztosításból áll.

Az előzetes biztosítást a széntelep lefejtése közben kell alkalmazni és pedig úgy, hogy a fedü kőzet biztosítására, annak állékonyságára való tekintettel, csapás irányában kellő számú bélésdeszkat vagy bányalécet kell behúzni.

Az egy süvegfa hosszúságra kifejtett pásztát széldeszkekkel, egy süvegfával és három támfával biztosítjuk.

Ha a széntelepet nagyobb vastagsága, vagy meddő beágyazás miatt két részben fejtik, úgy a felső szénpad kiréselése után, a süvegfát ideiglenesen támasztják alá és csak az alsó szénpad (mellszén) lefejtésének, illetőleg kikapálásának befejezésekor helyezik el a fentemlített három támfát.

A végleges biztosítás felállításánál a következőkre kell ügyelni:

a) A süvegfák a fedühöz símuljanak, illetőleg a bélésdeszkat a fedühöz szorítsák, amit szükség esetén ékeléssel lehet elérni. A süvegfák végeikkel egymáshoz illeszkedjenek..

b) A támfák a fedüre merőlegesen álljanak. Kivételt képeznek azok az esetek, amikor a fedü dőlése vagy pedig a régi fejtés nyomása folytán az ácsolatokra ható nyomás iránya megváltozik, amely esetben a támfákat a nyomás irányába kell állítani. A támfák részére gyámlyukat kell készíteni, melynek mélysége a fekü kőzet keménységétől függ. Nagyon kemény fekünél (homokkő) a támfákat meghegyezve kell felállítani, mert így a nyomásnál kefeszerűen szétnyomódnak s nem törnek el. A szükséghez képest a támfákat egymás között ki kell feszkézni.

2. Ha a fedükőzet kemény és nem repedezett, úgy az előzetes biztosításnál alkalmazni szokott bélésdeszkek vagy bányalécek elhagyhatók és a végleges biztosításnál a süvegfák helyett széldeszkat, vagy igen kemény fedünél még azokat sem kell alkalmazni. Ez utóbbi esetben a fedü állékonyságát többszöri kopogtatással kell ellenőrizni.

3. Ha a fedü nyomással bír és a támfák törnek, úgy a süveg-fák alá segédtámfákat kell verni, ha pedig a bélésdeszkák vagy bányalécek törnek, úgy azok alá — a süvegfákkal párhuzamosan — segédácsolatokat kell állítani. Ha ezen segédácsolatok támfái a szállítást vagy a közlekedést akadályoznák, úgy a segédácsolat támfáinak kiváltása végett gyámácsolatokat kell felállítani. Ezen gyámácsolatok süvegfái a telep csapásában lesznek elhelyezve és a rendes ácsolatokon felül segédácsolatot és szükség esetén gyám-ácsolatot kell felállítani.

4. A fejtések azon részein, ahol a fedünek változása állapítható meg, illetőleg ahol a telep hirtelen felvágódása miatt (fedü-ugrás) a rendes fedüt betartani nem lehet, az omlás elleni védekezés céljából a biztosításra fokozottabb figyelmet kell fordítani és a rendes ácsolaton felül segédácsolatot és szükség esetén gyám-ácsolatot kell felállítani.

Valamely közlének a fedüugrással való metszési helyénél, a közle támfáit ki kell feszkézni, továbbá törékeny fedőnél a közle felett a fejtésben dőlés mentén, az első süvegfánál bakácsolatot kell beépíteni, amelyet csak akkor szabad eltávolítani, amidőn a munkahelyen beépített süvegfa legalább két támfával alá van fogva.

5. Meredek, omlékony szenű telepek fejtéseinél a pásztákat felülről kell megtámadni és a fejtési front akként vezetendő, hogy a fejtési frontvonal ne maradjon vissza az alsó résszel szemben. Kivételt képez az az eset, amikor a fedü hirtelen lebukik, vagy a fejtés befejezés előtt áll. Ezen fejtéseknél a kijárássra állandóan külön gurító álljon rendelkezésre.

Ily fejtéseknél az omlós részeken részben dőlés, részben csapás mentén deszkázatot kell elhelyezni, amennyiben ezt a nagyobb dőlés szükségessé teszi. A deszkázatok a fedüig kell beépíteni; kivételt képez az a rész, amely a meddőnek a régi fejtésbe való visszadobására szükséges.

6. Oly fejtésben, ahol a fedü nem szabályos, kemény és váladéklapokkal bír, vagy fedüként a régi munka van betartva és emiatt, vagy más ok miatt a régi fejtés nem szabályosan, fokozatosan, vagy előzetes jelzéssel meggy össze és a fejtés frontjától visszafelé a régi művelés felé több mint 10 m-nyi csapás irányú hosszban nyitva marad, a következőket kell betartani:

a) A fejtésben több, de dőlés mentén egymástól 15 m-nél nem nagyobb távolságra, a fedüig terjedő kő- vagy fapilléreket kell elhelyezni, melyeknek alapterülete legalább 1.5 m² legyen.

b) A fejtésekben a fejtés frontján az ép telep felé a fejtés közepén 2—3 m hosszú csapás irányú menedék közlét kell létesíteni és ennek biztosítása olyképen történjék, hogy veszély idején a munkás vagy munkások ott teljes biztonsággal tartózkodhassanak.

c) Az utolsó pásztában az esetleges tört támfákat haladéktalanul ki kell cserélni, vagy pedig melléjük segédtámfát vagy segédácsolatot kell állítani.

d) Ha ezek a fejtések a külszínig terjednek, amelyekbe a tömedékanyag beszállítása nehézségekbe ütközik, úgy egymástól 10 m-nél nem nagyobb távolságra csapás mentén deszkapadozatokat kell elhelyezni.

e) Ha ily fejtésben a telep dőlése 50° -nál nagyobb, akkor dőlésmenti deszkázatot is kell elhelyezni.

7. Oly fejtésekben, ahol a fedüközet omlásosan laza és ennek folytán nem szabályosan, hanem hirtelen s minden előzetes jelzés nélkül megy össze, a nyitva maradt csapásmenti távolságot 5 m-nél nagyobbra hagyni nem szabad, hanem a fejtésnek ezen részein legalább is a részbeni tömedékelést kell alkalmazni.

A részbeni tömedékelést úgy kell értelmezni, hogy a veszélyeztetett pillérrészben a tömedéket egész dőlésmenti hosszban és legalább két pászta csapásmenti szélességben (2—2.5 m) kell elhelyezni. Ahol ez, üzemi okokból nem lehetséges, ott a fejtés veszélyeztetett részét üzemvezetőség külön rendeletére összeceszttéssel kell a fenti 5 m távolságra csökkenteni.

8. A rideg homokkő fedüvel bíró széntelepek második, vagy ezen felüli szeletének lefejtése alkalmával a következő szabályokat kell betartani:

a) Általában a szeletnek fedőjét kell követni, amennyiben azonban a fedü egyenetlensége miatt az nem volna lehetséges, úgy a rendes ácsolatokon felül, már a kisznelés után, minden rendes ácsolat alá 2 (kettő) gyámácsolatot kell felállítani és a főtében oly sűrű deszkázatot kell alkalmazni, hogy a fedü teljesen be legyen borítva.

b) Ily helyeken a fa, vagy köpilléretet 10 m-nél nem nagyobb dőlésmenti távolságban kell beépíteni.

c) A telep azon helyeit, ahol a régi fejtés feküjében visszamaradt szén az új fejtés fedüjének hirtelen felvágódása következtében ékszerűen található — tehát a fedünek töredezettsége valószínű — nem szabad lefejteti, hanem azokat külön gurítókkal kell megkerülni.

d) A 40° -nál meredekebb településű széntelepek lefejtésénél a fejtési pásztákat felülről-lefelé kell megtelepíteni.

e) Ezen rendelkezések alól kivétetnek azok a fejtések, amelyekben részleges vagy teljes tömedéket alkalmaznak.

9. Oly fejtésekben, ahol a fekü puha és nedves és a széntelep 45° -nál nagyobb dőléssel bír, a támfákat a kemény feküig kell leengedni, ha ez a pászta talpánál 25 cm-nél mélyebben nem fekszik; még mélyebben fekvő kemény fekü mellett azonban vagy a támfákat kell egymás között kifeszíteni, vagy pedig csapásmenti deszkázatot kell beépíteni, hogy a támfáknak a puha és vizes szén fekübe való benyomódását követő talpduzzadásánál porladó szénnek a lefolyása, lecsúszása megakadályoztassék.

10. A befelé haladó omlásos pillérfejtésnél az alapvázat biztosítására 7—15 m dőlésmenti magassággal bíró biztonsági pillért kell hagyni.

11. A munkásoknak a következőket kell kihirdetni:

a) A fejtések régi művelésébe csak az üzemvezetőség utasítására és az üzemvezetőség által esetről-esetre megállapított biztonsági intézkedések foganatosítása után szabad bemenni, egyébként oda bemenni tilos.

b) Szenet fejteni csak a fejtési fronton szabad. Régi művelésből csak a fejtési fronttól számított három utolsó pásztában szabad a szenet letakarítani, illetve eltávolítani, de csak a felvigyázó előzetes engedélye és a csapatvezető felügyelete mellett és a kellő biztosítás végrehajtása után.

c) A fejtések régi műveleteiből támfát, süvegfát, segédácsolatfát, járomácsolatot kirabolni tilos.

d) A fejtési csapatvezetőket utasítani kell, hogy a fejtésbe beosztott munkások által végzendő biztosítási munkák helyességéért felelősek. A csapatvezetők tehát kötelesek a fejtésben a munkások helyét kijelölni és műszakközben ellenőrizni, hogy a munkások a kijelölt munkahelyen dolgoznak-e.

e) A csapatvezető rendelkezéseit be nem tartó munkások ellen a m. kir. bányakapitányság által jóváhagyott munkarend értelmében kell eljárni.

12. Be nem járható fejtések (omlás stb.) kijáratait el kell keresztezni.

13. Minden hónapban, minden egyes fejtésre az ácsolási módot elő kell írni.

14. A fejtésekben a fejtési frontig történt omlásokat írásban be kell jelenteni.

15. Ezzel a rendelettel az eddig kiadott és a fejtésekre vonatkozó rendeletek érvényüket veszítik.

Pécs, 1937 május hó 20-án.

*Első
Dunagőzhajózási Társaság
Bányaigazgatósága
Pécsett*

*Szabolcs Rezső s. k.
m. kir. bányügyi főtanácsos,
bányaigazgató.*

826/937 bk. sz.

J ó v á h a g y o m.

Pécs, 1937 évi június hó 13-án.

35580

A bányakapitányság vezetője:

*Kerényi István s. k.
m. kir. bányahatósági főtanácsos.*

A nyomdáért felelős: Krausz Adolf.

